

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

Contact

sociovox@rivm.nl

Datum

22 mei 2025

verslag

Onderzoekersbijeenkomst "vaccineren en
doelgroepen"

Vergaderdatum en - tijd

14 april 2025 om 09:00

Op maandag 14 april kwamen onderzoekers vanuit verschillende GGD/JGZ regio's, universiteiten en onderzoeksinstituten samen voor een bijeenkomst over het thema *Vaccineren en Doelgroepen*. Het doel van deze bijeenkomst was het gezamenlijk opstellen van onderzoeksprioriteiten aan de hand van de recent uitgevoerde kennissynthese en de praktijkervaringen en kennis van de aanwezige onderzoekers.

De bijeenkomst werd geopend met een welkomstwoord door Menno de Jong (Directeur Centrum Infectieziektebestrijding van het RIVM), waarin hij het belang van het thema benadrukte. Vervolgens gaf Hannah Hoffenkamp (projectleider *Verder Met Vaccineren*) een toelichting op het huidige programma '*Verder met vaccineren*', waarin de beleids- en onderzoeksinspanningen en doelstellingen van dit programma werden gepresenteerd. De verschillende onderdelen van het programma kwamen aan bod, waarbij werd toegelicht hoe deze op elkaar aansluiten en elkaar versterken. De inspanningen van de verschillende onderdelen dragen bij aan het doel om de vaccinatiegraad te verhogen door beleid, onderzoek en praktijk te verbinden. In dit kader presenteerde Susan Hahné (senior epidemioloog) aansluitend de uitkomsten van het epidemiologische onderzoek '*Detervax*', dat onderdeel is van het programma '*Verder met vaccineren*'. Het onderzoek biedt o.a. inzicht in de doelgroepen waar de vaccinatiegraad voor Rijksvaccinatieprogramma (RVP) vaccinaties het sterkst daalt. De resultaten vormen de aanleiding voor het vervolgonderzoek van SocioVax. Dit vervolgonderzoek bestond uit een kennissynthese om in kaart te brengen welke kennis al beschikbaar is op het gebied van determinanten van vaccinatie voor en interventies gericht op deze doelgroepen.

Vervolgens presenteerde het onderzoeksteam van SocioVax de resultaten van de uitgevoerde kennissynthese. Hierin werden de belangrijkste determinanten en interventies toegelicht met betrekking tot vaccinatiegedrag binnen het RVP van mensen met een migratieachtergrond en een lage sociaaleconomische positie (SEP). Daarnaast werd er een overzicht gegeven van lopend onderzoek in het veld, op basis van een vooraf uitgezette vragenlijst (zie bijlage vragenlijsten). Op basis van de kennishiaten die naar voren kwamen uit de kennissynthese is een lijst opgesteld met thema's voor voorlopige onderzoeksprioriteiten.

Datum
13 mei 2025

In de plenaire discussie werd gereflecteerd op de gepresenteerde onderzoeksprioriteiten. De aanwezigen gaven aanvullingen en suggesties op deze lijst prioriteiten. Onderwerpen die bijvoorbeeld werden ingebracht zijn het belang van onderzoek naar gevoelsaspecten en het betrekken van de doelgroep met participatief onderzoek. Deze inbreng werd toegevoegd aan de lijst met onderzoeksprioriteiten. Met behulp van Mentimeter rangschikten de deelnemers de thema's in deze lijst van hoogste naar laagste prioriteit (zie Bijlage 1). De drie belangrijkste onderzoeksprioriteiten die hieruit naar voren kwamen zijn:

1. Vertrouwen opbouwen
2. Gevoelsaspecten: de rol van (negatieve) emoties en de inzet van ervaringsverhalen
3. Kennis over de doelgroep(-en)

In groepjes van zes gingen de deelnemers vervolgens aan de slag met het uitwerken van concrete onderzoeksvragen bij deze drie opgestelde onderzoeksprioriteiten. Dit leverde mooie discussies op die vervolgens plenair werden gedeeld:

Vertrouwen opbouwen

Er werd benadrukt dat eerst onderzocht moet worden wat 'vertrouwen' voor de doelgroep betekent. Dit omvat het verkrijgen van inzicht in wie zij vertrouwen (en waarom wel of niet) en hoe zij de rol van verschillende instanties binnen het vaccinatieproces zien. Ook is het belangrijk om inzicht te creëren in effectieve communicatie over positieve en negatieve aspecten van vaccinaties.

Voorbeelden van onderzoeksvragen

- Welke factoren liggen ten grondslag aan het (gebrek aan) vertrouwen onder verschillende doelgroepen in Nederland?
- Wat zijn interventies om het vertrouwen in de overheid, GGD en JGZ te verhogen onder deze doelgroepen?

Gevoelsaspecten

Er werd aangegeven dat er onderzoek nodig is naar wat er leeft binnen de doelgroep. Ook werd besproken hoe organisaties zoals de GGD, JGZ en geboortezorg beter kunnen inspelen op ervaringsverhalen.

Voorbeelden van onderzoeksvragen

Datum
13 mei 2025

- Welke ervaringsverhalen en emoties leven er nu in de doelgroep rondom vaccinaties?
Denk hierbij aan van wie komende positieve/negatieve ervaringsverhalen, hoe gaat het rond en waarom heeft het impact.
- Wat is de effectiviteit van het delen van “confronterende” beelden?
Denk hierbij aan beelden van een ziek kind of ervaringen van ouders met een ziek kind.

Kennis over (verspreiding van informatie in) de doelgroep:

Het is belangrijk om inzicht te creëren in hoe doelgroepen bereikt kunnen worden om vervolgens goed te kunnen onderzoeken wat er speelt binnen die doelgroepen.

Voorbeelden van onderzoeksvragen

- Hoe krijgen we meer inzicht in sociale structuren en de omgeving/context daarvan?
Denk hierbij ook aan: wie domineren de sociale norm, in welke netwerken.
- Hoe hangt het besluitvormingsproces rondom maternale vaccinaties samen met besluitvorming voor RVP voor het kind?

Tot slot werd besproken hoe we in het vervolg wetenschappelijke kennis beter kunnen delen met het veld en hoe onderzoek en middelen zinvol kunnen worden ingezet. Het actief betrekken van de doelgroep waarop het onderzoek is gericht, werd als cruciaal gezien. Suggesties om dit in de praktijk vorm te kunnen geven waren onder meer burgeradviesgroepen, klankbordgroepen en groepen uit de wijk. Daarbij werd het belang van continuïteit onderstreept, het betrekken van de doelgroepen moet geen eenmaligheid zijn. Dit kan worden voorkomen door bijvoorbeeld aan te sluiten bij bestaande adviesgroepen.

Als afsluitend voorstel werd geopperd om dit soort onderzoeksbijeenkomsten jaarlijks te organiseren, al dan niet in koppeling met de VaccinatieAlliantie, of in de vorm van vervolgbijeenkomsten waarin concrete onderzoeksvoorbeelden worden gepresenteerd. De kennissynthese die is uitgevoerd voor deze bijeenkomst wordt verwerkt in het literatuuroverzicht op de RIVM-website. Daarnaast werd de behoefte onderstreept van het regelmatig delen van lopend onderzoek. De vragenlijst die voorafgaand aan deze bijeenkomst is verstuurd, zou hiervoor periodiek opnieuw kunnen worden gestuurd en gedeeld met het veld.

Welke kennishiaten hebben de meeste prioriteit?

